

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne dni in praznike. — Inserati do 30 petih vrst & Dln 2.-, do 100 vrst & Dln 2.50, od 100 do 300 vrst & Dln 3.-, večji inserati petih vrst & Dln 4.-. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Dln 12.-, za inozemstvo Dln 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Smetanova 44/I. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101.
Račun pri poštne čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

RUMUNSKA VLADNA KRIZA REŠENA

Titulescu se bo šele v prihodnjih dneh odločil ali naj prevzame ponovno vodstvo rumunske zunanje politike

Bukarešta, 3. oktobra. Kralj Karol je odobril listo nove vlade, ki mu jo je včeraj predložil v Sinaj Tatarescu. Že zvečer so odpotovali člani nove vlade v Sinajo, kjer jih je kralj takoj zaprisegel. Tatarescu je prevzel poleg predsedništva tudi ministrstvo za oboroževanje, obenem pa začasno ministrstvo za zunanje zadeve. Dosedanji notranji minister Inculescu je ostal na svojem mestu, dočim je portfelj vojnega ministrstva prevzel Andulescu. Do izpremembe je prišlo v ministrstvu za industrijo. Bivši minister za industrijo Teodorescu je izpadel iz vlade ter je prišel na njegovo mesto dosedanji državni podtajnik v ministrstvu za kmetijstvo Manolescu-Strunga.

Do izpremembe je prišlo tudi na podtajniških mestih. Za državne podtajnike so bili imenovani: v ministrstvu za notranje zadeve Titeanu, v ministrstvu za delo Valer Roman, v ministrstvu za kmetijstvo Kancikov, v ministrstvu za industrijo Leon, v ministrstvu za finance Constatinescu in v ministrstvu za promet Juca.

Nagla rešitev vladne krize je dokaz, da ne gre za izpremembo zunanje politične smeri. Zunanji minister Titulescu, o katerem trdijo, da je prav za prav izval vladno krizo vlade, ker ni našel v

nji popolnega soglasja za svojo politiko v Zenevi, zlasti glede na odnosa s Francijo in Poljsko, še ni pristal na sestavo nove vlade in je ostalo mesto zunanega ministra začasno še nezasedeno. Kakor znano, je Titulescu že v prejšnjih vladah prevzel zunanje ministrstvo samo pod pogojem, da ostane povsem izven strank. Zadnji dogodki v Zenevi, v katerih je nastopila poljska delegacija na zasedanju skupščine Društva narodov, čeprav ne direktno vendar pa očividno proti obveznostim, ki so jih sprejele vzhodne evropske države z vstopom Rusije v Društvo narodov, zlasti pa s svojim napol negativnim odgovorom na povabilo Francije k podpisu vzhodnega pakta, so izzvali v Rumuniji kot neposredni sosedini Rusije debate o smoternosti rumunske zunanje politike. Titulescu, ki je bil vedno pristaša sodelovanja Male antante in ki si je za izvajanje svoje zunanje politike znal obdržati pravico do povsem svobodnega postopanja v prid ne samo Rumunije, temveč vseh držav Male antante, ni hotel, da bi njegovo stremeljenje po ustvaritvi močnega in rovnega bloka v Podunavju postalo odvisno od slučajnega razpoloženja notranje političnih okoliščin v Rumuniji.

Titulescu je veljal v vsej evropski javnosti kot razsoden dalekoviden državnik, ki je prav zaradi tega tudi nešteto krat zastopal celotno Malo antanto v Zenevi in povsod, kjer so se reševale zadeve vzhodne Evrope.

V tej politiki, ki je uživala polno odobravanje kralja Karola, je dosegel mnogo uspehov.

Notranja politična kriza je bila naglo rešena. Izpremembe v rumunski vladi, ki ji še nadalje načeluje Tatarescu, niso velike. Titulescu, ki si je že za sodelovanje v prejšnjih vladah zagotovil popolno neodvisnost od političnih strank, si je tudi to pot pridržal pravico, da proči položaj, v koliko mu bo mogoče še nadalje zasledovati dosedanja smer v zunanji politiki. Gre predvsem za to, da se zunanja politična vprašanja ne izrabljajo za notranje politične spore, kar je bilo tudi povod za ostavko, ki jo je morala podati Tatarescova vlada iz zgolj formalnih razlogov. Titulescu se bo prihodnje dni vrnil v Rumunijo iz Montreauxa, kjer je bil na oddihu po zasedanju skupščine Društva narodov v Zenevi, in kakor zagotavljajo politični krogi, bo vsekakor prevzel zopet portfelj zunanega ministrstva, ki ga je vodil doslej s toliko spretnostjo.

Musorgskij in njegova „Hovanščina“

„Hovanščina“ je treba čuti in videti vsaj dvakrat, trikrat, da jo moreš do dna užiti in razumeti

Ljubljana, 3. oktobra.

Fanatičen umotvor fanatičnega umetnika Vserki in politični fanatiki, pravoslavni pravoverci pravoslavni staroverci, luteranci, konservativni bojarji, napredni Petrovci: z vseh strani plameni strasti, ljubezni, mržnje, nasilstva, zločinov, obupa, blaznosti in kot zaključek grmada, na kateri se v ekstatični vserki fanatičnost sama seže truma moških in žensk. Prepevajoč poginejo v gozdu spricho prodirajoče carske garde.

Strahni, nam neznani in nepojmljivi ruski misticism; njegova grozna pogonska sila se je izražala v vsi ruski zgodovini in je v svojih fanatičnih izbruhih večna in stalna, kakor je stalna zveza Azije in Rusije.

Musorgskij, glasbeni Dostojevskij, umetnik najvišje genijalnosti, originalnosti in produktivnosti, je bil fanatik, ki mu je bila glasba in komponiranje največje razkošje in obenem najhujša bolelost. Rojen leta 1839, se je učil klavirja pri svoji materi, nato pri učitelju, začel je kot deček komponirati in postal vojak in častnik. Ze z 18 leti je napisal pesmi, hranjene kot dragocenosti v pariškem konservatoriju kažejo že popolno svojskost in močno izraznost kasnejših mojstrov. Eleganti gardni častniki salonski lev. Ljubljence na najbolj razkošnih plesih, da je zavrgel uniformo in vojaško kariero, se ves posvetil le glasbi, stradal, popival in propadal telesno in socijalno. Kot polbizen samotar, neozdravljiv alkoholik, v materialni in moralni bedi od vseh pozabljen, je zaključil svoje življenje v peterburški bolnišnici prav na dan svojega 42. leta, jedva 25 let, odkar se je fanatično vdal komponiranju.

Sele po smrti so strokovnjaki spoznali njegovo genijalnost in glasbeno pionirstvo. Einsteinovi novi glasbeni slovniki ga označuje z besedami: »Z njegovo mrtjo se začne polagoma ceniti njegova umetnost izraza, antiformalistične, nacionalno naglašene ekspresije, s katero je postal resnični oče vse nove muzike«. Njegovega zgodovinskega pomena ni mogoče dovolj priznati in je ustvaril vsaj v nekaterih svojih cikličkih pesmi dela najvišje, trajne vrednosti.

Musorgskij, Rus, Slovan, je torej začetnik nove, moderne, sodobne glasbe. »K novim bregovom!« mu je bilo geslo in neprestano je iskal nove glasbene izrazne možnosti. Cisto se je vdal našemu prijatelju skladatelju Dargomijskemu, da »bistvo glasbe ni v formalni lepoti, nego v resničnosti izraza.«

Skoro nikoli se ni utegnil brigati za obliko, praktično stran svoje umetnosti, za skladbeno tehniko. Njegova glasbena domišljija je bila tako bujno bogata vedno novih misli in motivov, da jih skoro nikdar ni utegnil prilagoditi akustično-mehaničnim pogojem godbenih sredstev. Na svojih delih je neprenehoma izpreminjal, črtal, pripisoval in ni bil z njimi skoro nikoli gotov.

Končno se mi je posrečilo, da sem videl našo Jericho! Kremenlj, čarobni Kremenlj! Priljubljen sem se mu s svetim spoštovanjem. ... Katedrala Baziljska je navdihnila mojo domišljijo čudovito. ... Bil sem kozmopolit, ali zdaj kakor bi se bil duševno prerodil: vse, kar je rusko, je stopilo vame!

Tako je pisal leta 1859, in tako je delal do svoje smrti. »Vse, kar je rusko« je stopilo in ostalo v njegovi glasbi. A tega je bilo dosti več, kakor dandanes slišimo iz »Borisa Godunova« in zdaj iz »Hovanščine«. Zakaj prijatelj Rimskij Korsakov je obe njegovi operi priredil pred 50 leti za tisto dobo, a glasba je medtem zopet napredovala in danes želimo, da bi končno spoznali originalno glasbo Musorgskega brez retuš, ki so bile potrebne pred pol stoletjem. Musorgskij je torej korakal daleč, daleč pred svojim časom, a koraka še zmerom daleč pred večino ljudi sodobnosti...

»Hovanščina« je ponudil Korsakov v svoji prireditvi l. 1885 peterburški operi, ki jo je po odokoni, češ da je preveč »radikalna« modernistična. Sele l. 1911, trideset let po avtorjevi smrti, jo je uprizoril prvi Saljapin, ki je pel Dositeja prvi, kakor Borisa Godunova! Saljapin torej je uveljavil obe operi Musorgskega v Rusiji, pa tudi v zapadni Evropi. L. 1913 je bila »Hovanščina« uprizorjena v Parizu, l. 1933 v Brnu in Zagrebu, a letos v Ljubljani.

»Hovanščina« (ime označuje zaroto ali upornost dveh mogočnih bojarjev Hovanških proti carju Petru in njegovim reformam) je silna drama ruskega ljudstva, mistiki vdane duše Dasi v vse, operi skoro ni čistih ljudskih napevov, le vendar vse delo tako navdahnjeno z rusko ljudsko melodično in ritmično da je težko razločevati kaj je plod Musorgskega in kaj je pristno ljudsko. Preprostost ljudskih zborov, čisto je eno ali dvoglasnih, večinoma homofonih, preprostost spremljanjem včasih kar v unisonu je edinstvena v vsej glasbeni literaturi. Vokalna melodičnost se uveljavlja močno zlasti v samostalnih, zaključnih točkah, ki so tu številnej-

še kakor v »Godunovem«, dočim je recitativov manj in zato več arij.

Kako velikanski je Musorgskij v izražanju kontrastov, v individualiziranju in karakteriziranju, kako razločujoče Nemko Emo od Rusov, ljudsko figuro pisarja od knezov, kako visoko dviga Dositeja in Marfo nad strele, za vse to v dnevniku ni prostora.

Ponavljam: za veličastno rusko opero enega največjih mojstrov smo lahko hvaležni Policiu in Debevcu! In vse priznanje mojstru Betetutu, ki ima v Saljapinovi partiji Dositeja zopet priložnost dokazati, da je velik pevec in umetnik, ki zasluži naše najgloblje spoštovanje. Lahko si čestita naša opera, da ima Bernot-Golobovo in Marjana Rusa, dva pevca zlatih grl.

Resnično, ponosni smo lahko na uprizoritev tega opernega veleleda. Vsi solisti (razen že navedenih še Gostič, Marčec, Janko, Banovec, Ribičeva, Petrovič in Franc), zbori (mogočno pomnoženi) in naš balet so odlični.

Ali — ali... Brez tega »ali« tukaj res ne gre: ali »Hovanščina« je treba čuti in videti vsaj dvakrat, trikrat da jo moreš do dna užiti in razumeti! — Prijatelji resne opere, ne puščajte idealizma in stremljenja po najboljši umetnosti na cedilo!

Fr. G.

Bolgarski zadružniki v Ljubljani

Ljubljana, 3. oktobra.

V ponedeljek je prispela v Zagreb skupina bolgarskih zadružnikov, ki so se udeležili kongresa Glavnega saveza srbskih zemljoradniških združenj v Ljubljani. Bolgarski gostje, ki jih vodi univ. prof. Grozija Dikov iz Sofije, so si v Zagrebu ogledali razne kulturne ustanove in tvornice mešnih izdelkov. V Zagrebu so prenočili in so si včeraj popoldne ogledali še zanimivosti mesta, opoldne se je na 22 zadružnikov odpeljalo v Ljubljano, drugi pa na morje.

Bolgari so prispeli v Ljubljano z brzdavnikom ob 17. Na kolodvoru so jih pričakovali predstavniki tukašnjega zadružništva in sicer ravnatelj Zveze slovenskih združenj g. Trček s tajnikom Šafarjem, za Zadružno zvezo pa dr. Basaj in ravnatelj Grabovšek. Bolgari pod vodstvom univ. prof. Dikova in urednika »Kooperatorja« so bili snoči povabljeni na »Bellevue«, prenočili pa so v Unionu.

Davi so si bolgarski gostje v spremstvu predstavnikov našega zadružništva ogledali: razne tukašnje zadružne naprave tako tiskarne, Kmetijsko družbo in tudi zanimivosti mesta. Navdušeni so bili zlasti za naš nebotičnik, pohvalno so se pa tudi izrazili o našem muzeju ter drugih lepotah Ljubljane, ki jim je zlasti ugajala po svoji čistosti. Opoldne je bilo gostom na čast prirejeno kosilo pri Slamiču, popoldne se pa Bolgari z avtobusi odpeljalo na Bled, nazaj grede pa si bodo ogledali razne zadruge ob glavni cesti, a zvečer se del gostov vrne v Sofijo, drugi del pa odputuje v Split.

Bivanje v Sloveniji je napravilo na bolgarske goste najboljši vtis in lepote krajev so jih očarale.

Najdba bomb v Sofiji

Sofija, 3. oktobra. AA V ponedeljek popoldne so otroci našli pod lesenim mostom na križišču bulvarja Slivnice in Slivenske ulice več železnih krogel in se začeli z njimi igrati. Mimo so slučajno prišli stražniki in si krogel ogledali. Ugotovili so, da so bombe, ki so se izgubile iz vreče, katero so našli nekaj korakov dalje. Policija je vrečo preiskala in našla v njej tri avtomatske puške italijanske znamke, 5 bomb, mnogo vžigalnikov za bombe, več sto revolverskih naboev in več sto značk VMRO z napisom »Svoboda ali smrt«. Policija ni mogla ugotoviti, kdaj so vrečo s temi stvarmi vrgli v reko. Sodijo, da je kak član nezakonite organizacije VMRO neopaženo vrgel vrečo proč, nato pa zbežal.

Sorzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize, Amsterdam 2303.46 — 2314.82, Berlin 1366.25 — 1377.05, Bruselj 793.85 — 795.79, Curih 110835 — 1113.85, London 165.97 — 167.57, Newyork 3347.16 — 3375.42, Pariz 223.93 — 225.05, Praga 141.62 — 142.48, Trst 290.63 — 293.03 (premija 28.5 odst.). Avstrijski šiling v privatnem klirin- gu 8.35 — 8.45.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih: Pariz 20.2050, London 15.01, New York 30450, Bruselj 71.6250, Milan 26.2650, Madrid 41.8750, Amstend 207.8250, Berlin 123.45, Praga 12.7850, Varšava 57.90.

Macdonaldov povratek

Priprave za zasedanje angleškega parlamenta — Nesoglasja v angleški delavski stranki

London, 3. oktobra. Jutri se bo vrnil Macdonald v London. Bil je tri mesece na oddihu in je v tem času prepotoval Kanado in Novo Fundlandijo. Njegov povratek v London pričakujejo v političnih krogih s precejšnjim zanimanjem, ker pričakujejo od njega oživilje politične delavnosti v Angliji. Angleški parlament se bo sestel 30. oktobra. Za njegov sestanek se pripravljajo vodilne politične stranke z veliko živahnostjo. Tudi dni je bilo v South Portu vsakoletno zborovanje delavske stranke, čegar voditelji so imeli predvsem nalogo, da omogočijo sodelovanje socialistične lige, ki jo vodi sir Staford Crispis s strokovnimi organizacijami delavske unije. Mnogo skrbi je v vodstvu delavske stranke povzročila tudi ostavka sira Arthurja Hendersona, ki je bil dolgo let njen glavni tajnik. Predsednik kongresa Smith se je sicer Hendersonu zahvalil za

njegovo delo, obenem pa je izrekel obzlatovanje, ker ga je njegovo zdravstveno stanje prisililo v ostavko na mesto, ki je eno izmed najvažnejših v strankini organizaciji.

Henderson je v svojem odgovoru zagotovil, da bo skušal vedno podpirati delavsko stranko, nikakor pa še ne misli podati ostavke kot namestnik predsednika razorožitvene konference, ker je prav razorožitveno vprašanje zadeva, ki jo more rešiti samo pokret, kakor ga predstavlja angleška delavska stranka. Na kongresu so izključili iz stranke lorda Marleya, Hellena, Wilkina in nekatere druge voditelje, ker so prešli h komunizmu.

Jutri bo otvorjen kongres konservativne stranke, ki bo letos v Bristolu. Baldwin bo imel ob tej priliki važen političen govor o smernicah bodočega dela v novem parlamentarnem zasedanju.

uvažale, danes pa preplavljajo svetovni trg s preobilico svojega pridelka. Prav zato pa so primerne take kmetijske razstave, da premišljujemo o vzrokih, ki nas ovirajo na poti do še večjega napredka. Še je nad 1000 kmetijskih edinic v naši banovini, ki so gluhe za vsako sistematsko delo in poedini kmetijskih panogah. Zakon je pravilno zajel ta problem, da je treba v teh vzbuditi smisel za napredek v kmetijstvu. Zato naj ne bodo nobene občinske uprave, ki ne bi pokazala največje pozornosti baš temu vprašanju. Navzočim občinskim predsednikom pa klidem, naj se s kar največjo vnemo posvetijo kmetijstvu v svojih občinah in lepša bodočnost nam je zagotovljena.

Vsem prepričanjem lahko na prvi pogled ugotovimo, da nam ta razstava budi najlepše upe in nade, da gremo napredku naproti. Veseli me, da smo si izbrali Maribor za to razstavo, ker je tu širše zaledje in večji promet s kmetijskimi pridelki. Čestitam odboru k tej prireditvi, ki bo nedvomno v vseh oziirih sijajno uspeša. Vesel sem te prireditve v Mariboru še tem bolj, ker vidim v tem na severu naše države velik nacionalni moment in je tu prebivalstvo zvesto v sklopu naše velike državne organizacije ter stoji zvesto in budno na strani našemu prevzvišenemu vladarju. Zato pozivam vse, da zakličemo v duhu vdanosti: Živel prezvisei kralj Aleksander, živel naš presvetli kraljevski dom!

Dve policijski odredbi

Ljubljana, 3. oktobra.

Na naših cestah je še vedno mnogo kolesarjev brez evidenčnih števil, kar dokazuje, da koles še niso prijavili oblasti. Prvič to krši tozadevne predpise, na drugi strani pa otežkoča tudi evidenco koles, ki jo vodijo oblasti. Policija bo ustavila vsakega kolesarja, ki ga bo zalotila brez številke na kolesu, in obdržala kolo vse dotlej, dokler ne bo ugotovila njegovega lastnika. Vsak kolesar, ki ne bo imel prometne knjižice, bo obsojen na kaznovanje.

V zadnjem času se tudi mnoge avtomobilski karamboli, ker v mnogih primerih šofirajo ljudje, ki so nesposobni za samostojno vodstvo avtomobila. Policija opozarja vse lastnike avtomobilov, da so soodgovorni za vse posledice v primeru eventualnih karambolov, če bodo prepustili svoje avtomobile drugim, ki za to niso poklicani ali nimajo dovoljenja. Zaradi tega je tudi izdala pravno svojim organom strog nalog, naj kontrolirajo vse vozače, ali imajo v redu listine, zlasti pa vozna dovoljenja. Šoferji ali pa vozači, ki ne bodo imeli voznega dovoljenja za samostojno vodstvo avtomobila, bodo morali zapustiti voz, ki ga bo policija zadržala toliko časa, dokler ne bo njegov lastnik poslal za vožnjo upravičenega šoferja. Seveda pa bo v takem primeru policija tudi kazensko postopala proti krivcem.

V mestu so se pojavili razposajeni otroci, ki se na ulicah kamenjajo, mečejo divji kostanj in drugo in tako resno ogrožajo telesno varnost pasantov. Pred dnevi se je pripetilo da je bila s kamnom občutno poškodovana neka deklica, poročali smo pa tudi, da je zadel kamen neko petico tako močno v glavo, da je nezvestna padla v Gradaščico. Uprava policije opozarja, da bo v bodoče strogo postopala proti mladim divjakom na odgovor pa bodo poklicani tudi starši ali pa varuhi, ker ti odgovarjajo za škodo in eventualne posledice, ki nastanejo po krivdi otrok. Uprava policije naproša tudi šolska vodstva, da mladino primerno pouče, kako se mora vesti na ulicah.

Obisk francoskih letalcev v Italiji

Saint Raphael, 2. oktobra. AA. Včeraj ob 8. je tu pristalo devet letal sedme letalske eskadre iz Dijona. Letala lete v Rim čez Pizo. Sledilo jim bo tudi štirimotorno večletalo. V Rimu bo sprejel francoske letalske ministre za letalstvo, v četrtek pa jih bo v Milano pozdravil predsednik italijanske vlade Mussolini. V soboto se bodo vrnila letala v Francijo.

Otvoritev kmetijske razstave v Mariboru

Maribor, 2. oktobra. V soboto popoldne je otvoril prihodnjo podbana sreski kmetijski referent g. Vladimír Kurek veliko kmetijsko razstavo ob navzočnosti predstavnikov vseh mariborskih državnih oblasti, društev in korporacij. Nato je povzel besedo g. podban dr. Pirkmajer in dejal:

»Če se v današnji dobi sestanemo k gospodarski prireditvi, vidim v tem dogodek, ki je pomembnejši kot katerikoli drugi, ker živimo v dobi gospodarske stiske. V taki dobi je treba, da si poiščemo take svetle točke, da se sestajamo, se boderimo in premišljujemo, kako bi prišli iz te dušeče atmosfere v boljše bodočnost. Tudi današnja kmetijska razstava, katero otvarjamo, naj služi tem ciljem. Čutim občutek hvalečnosti do Stvarnika, ki nam daje dobre letine in hvaležen sem žuljavim rokam našega kmeta, ki v potu svojega obraza dela ne samo za sebe ampak za nas vse. Vselej se moramo zavedati, producira le zase temveč zalaga in hrani svojo okolico. Tega se dobro zaveda banovina, ki skrbi za razvoj in napredek kmetijstva, saj je izdelala natančen program, kako je treba povsod širiti agrarni duh in pri vsaki priliki tudi našemu kmetu praktična navodila ter dejansko pomoč. Če pregledatao bilanco našega kmetijstva v celoti, moramo z žalostjo priznati, da pri nas še v kmetijskem gospodarstvu nismo dosegli onega viška kot nekatere druge države, ki so še pred nekaj leti žito

Velika milijonska poneverba na Poljskem

Varšava, 3. oktobra. AA. Mesece julija je uprava posestev pokojnega grofa Potockega vložila tožbo zaradi poneverbe zoper pooblaščenca grofa Potockega, brata Rosenberg. Obtoženca sta izvršila celo vrsto transakcij, pri čemur sta zaslužila velikanske denarje, razen tega pa sta poneverila še nekaj milijonov zlotov. Skupna višina njihove poneverbe znaša 10 milijonov zlotov. Ko sta brata Rosenberg zvedela, da ju bodo aretirali, sta pobegnila v inozemstvo. Eden je medtem umrl, drugi pa je odprl v Parizu banko. Pred kratkim je preiskava ugotovila, da je v poneverbe zapleten tudi baron Nolke, ki so ga zdel aretirati. Baron Nolke se je pripravil, da pobegne v inozemstvo, pa so ga še v poslednjem trenutku prišli v hoteli.

Skrivnost beleža čevlja

Janney je nepremično zrl na Elleryjeva usta. Oster pogled je vrgel mimo grede na Minchena.

— Vidim, da se temu ne bom mogel izogniti. Povejte točno, kaj bi radi od mene. Kaj naj vam povem?

— Ne mnogo. Vse!

Janney je prekrizal noge in si prižgal cigareto. — Danes ob četrtna deset so me poklicali k stopnišču v tretjem nadstropju, baš ko sem bil na prvi inspekciji kirurškega oddelka. Tam sem našel gospo Doornovo, ko so jo baš pobirali. Padla je bila po stopnicah in si pretrgala žolčnik, ker je bila priletna na trebuh. Površni pregled je pokazal, da je dobila tipičen diabetični napad v trebuhu, ko je šla doli po stopnicah. Onesvestila se je in padla.

— Res je, — je zašepetal Ellery. — Če se ne motim, ste jo dali takoj odnesti.

— Seveda, — je pritrdil kirurg. — Dal sem jo odnesti v privatno sobo v tretjem nadstropju, kjer so jo slekli in položili na posteljo. Poškodba je bila zelo težka. Potrebna je bila takojšnja operacija, toda diabetične komplikacije so nas prisilile znižati količino sladkorja v krvi z nevarnimi, toda neobhodno potrebnimi insulinovimi injekcijami. K sreči je bila v comatičnem stanju, narokotiziranje bi bilo samo povečalo nevarnost operacije. In tako smo potisnili z injekcijami sladkor na normalno. Jaz sem bil ta čas zaposlen z neodložljivo operacijo v operacijski dvorani »A«. In še predno je bila končana, je bila gospa Doornova v predsobi.

— Ali morete reči, doktore, da je bila gospa Doornova še živa, ko so jo poklicali v predsobo? — je vprašal Ellery naglo.

Kirurgov čeljusti so se krčevito stisnile. — Tega ne morem trditi, Queen — vsaj iz lastne izkušnje ne. Na hotelu je moral paziti asistent, doktor Leslie, ker sem imel jaz opraviti z operacijo v dvorani »A«. Saj lahko vprašate asistenta samega. Toda sodeč po zunanosti trupla lahko rečem, da ni bila mrtva nad dvajset minut, morda še toliko ne v trenutku, ko smo opazili žico na njenem vratu.

— Razumem... Doktor Leslie, ste dejali, — Ellery je zamišljeno pogledal v tla. — John, ali bi hotel poklicati asistenta Leslieja? Se strinjate s tem, Janney?

— Seveda se. — Janney je malomarno zamahnil s svojo mišičasto roko. Minchen je odšel in kmalu se je vrnil z mladim belo oblečenim zdravnikom. Bil je Janneyev pomočnik.

— Doktor Leslie?

— Arthur Leslie, — je odgovoril prišlec. Pozdravil je Janneya, ki je sedel ves nervozen na stolu in kadil cigareto. — Kaj pa je to? Inkvizicija?

— Nekaj takega. — Ellery se je sklonil naprej. — Doktor Leslie, ali ste bili pri gospi Doornovi ves čas, ko je bil doktor Janney odsoten v operacijski dvorani »A« do trenutka, ko so jo odpeljali v operacijsko dvorano?

— Ne, nisem bil. — Leslie se je vprašujoče ozrl na Minchena. Ali sem osumljen umora, John? ... Ne, gospod, nisem bil ves ta čas pri nji. Pustil sem jo v predsobi in gospodična Price je pazila na njo.

— O, že razumem. Toda bili ste pri nji vsako minuto od trenutka, ko so jo pripeljali sem v predsobo, je-li?

— Da, to ste uganili.

— Ali bi mogli priseči, da je bila gospa Doornova živa, ko ste odhajali iz te predsobe?

Zdravnik ga je ironično pogledal. Ne vem, kakšno vrednost bi mogla imeti moja prisega, toda prisežem lahko. Pregledal sem jo, predno sem odšel iz predsobe. Srce ji je utripalo normalno. Bila je še živa.

— Dobro, dobro, končno smo nekaj zvedeli, — je dejal Ellery. — To nam imenito omejuje čas in obtem potrdjuje Janneyevo domnevo, kar se tiče približnega trenutka smrti. To bi bilo vse, doktore!

— Leslie se je nasmehnil in obrnil, da bi odšel. Ah, še nekaj, doktore, — ga je zadržal Ellery. — Koliko je bila ura, ko so pripeljali bolnico sem v predsobo?

— Vprašajte me kaj težje. Bilo je točno dvajset minut na enajst. Pripeljali so jo iz sobe v tretjem nadstropju tja k dvigalu. — Doktor Leslie je pokazal čez dvorano na vrata z napisom »Dvigalo k amfiteatru«, — iz dvigala so jo pa prenesli sem. Da bo vse točno povedano, naj omenim, da sta me gospodična Price in gospodična Claytonova spremljali po stopnicah doli, potem je pa ostala gospodična Price pri bolnici. Jaz sem odšel v operacijsko dvorano, da bi pripravil vse potrebno za operacijo, a Claytonova je odšla po drugih opravkih. Gospodična Price je asistentka doktor Janneya, kar gotovo veste.

— Pomagala je Janneyu več let pri lečenju gospe Doornove, — se je oglašil Minchen.

— Je to vse, kar ste hoteli zvedeti od mene? je vprašal doktor Leslie.

— Vse. Bodite tako prijazni in pokličite obe gospodični.

— Prosim. In doktor Leslie je odšel.

Janney je vstal. — Gospod Queen, mislim, da me ne potrebujete več. Dovolite, da odidem.

Tudi Ellery je vstal. Obzahuje, doktore, toda potrebovali vas bomo še... ah, kar vstopita, prosim.

Minchen je na stečaj odprl vrata, skozi katera sta vstopili dve mladenki v belih strežniških oblekah.

Ellery se je galantno priklonil in njegov pogled je begal z ene mladenke na drugo. — Gospodična Price, gospodična Clayton?

Ena izmed strežnic, vitko dekle s koketnimi jamicami na licih, je brž vzkliknila: — O, jaz sem Claytonova, gospod. Tole je pa gospodična Price. Ali ni to strašno. Midve...

— Zares! — Ellery je stopil korak nazaj in pokazal na dva stola. Janney ni vstal. Sedel in zrl nepremično na svojo levo nogo.

— Ali nočeta sesti... Tako, gospodična Claytonova, slišal sem, da sta z gospodično Price pripeljali gospo Doornovo z doktorjem Leslie iz tretjega nadstropja. Je to res?

— Da, gospod. Doktor Leslie je prišel potem v amfiteater operacijske dvorane, jaz sem pa morala nazaj na oddelke »G«, to je v tretjem nadstropju, gospodična Price je pa ostala tu, — je odgovorila vitka strežnica.

— Je to res, gospodična Price?

— Da, gospod. Druga strežnica je bila črnolaska, srednje postave, sveže rožnate polti in jasnih oči.

— Dobro, gospodična Price, ali se morete spomniti, kaj se je zgodilo v času, ko ste bili tu sama z gospo Doornovo?

Iz cowboya general

Karijera ameriškega gospodarskega diktatorja generala Johnsona, ki je te dni odstopil

Ameriški listi poročajo, da je vodja in ravnatelj Nire general Hugh S. Johnson odstopil in prezident Roosevelt je njegovo demisijsko sprejel. Ves svet ve, kdo je general Johnson, v Evropi je pa malo znana življenjska pot tega potoreskega Američana. Njegovi predniki so se naselili v državi Kansas in živeli so sredi divjega zapada, ko je Hugh S. Johnson zagledal leta 1882 v Fort Scottu luč sveta. Mali John je pa dorasčal že med pomirjenimi Indijanci, jahal je kot cowboy neosledane konje po preriji in ni čuda, da se je navdušil za vojaški stan, čim je dorastel v mladeniča.

Ze med špansko-ameriško vojno je pobegnil z doma na bojišče. Ko so ga starši čez nekaj dni pogrešili, ga je oče pozneje našel med vojaki tik pred transportom. Odvedel ga je domov in mu obljubil, da ga pošlje v kadetnico. Ze takrat je imel Johnson za seboj razne sentimentalne prigode. Življenja si ni znal predstaviti drugače, kakor je bilo opisano v njegovih priljubljenih indijanskih knjigah. Kot konjenični poročnik v Texasu je napisal svojo prvo knjigo o življenju kadeta z zapada. Odlikoval se je zlasti v sportu, drugače pa ni bilo njegovo življenje v mladih letih nič posebnega.

Izpolnjeno prokletstvo

Na sarem gradu Waterfordu na Irskem je umrl te dni tragične smrti 33-letni lord Waterford, sedmi markiz slavnega rodu. Njegova smrt je globoko pretresla angleško javnost, zlasti plemstvo, kajti po stari pravljici je postal tudi zadnji markiz žrtev prokletstva, ki je viselo dolga stoletja na tem gradu, znanem pod imenom »tragični irski rod«. Waterfordovega prednika Johna Charlesa of Poora Beresforda so našli nekega jutra v lovski dvorani gradu smrtno ranjenega; kraj njega je ležala puška. Markiz je hotel najbrž jutraj oditi v park na lov, pa mu je v dvorani spodrsnilo, padel je, puška se je sprožila in strel ga je zadel v trebuh. Kmalu je izdihnil. Bil je šele štiri leta oženjen in zapušča dva otročka. V kratkem je hotel odpotovati z ženo v južno Afriko.

Pravljica o prokletstvu rodu Waterfordov je stara že nad 400 let. Ljudstvo pripoveduje, da je imela vdova po nekem uslužbencu markiza Waterforda hudobnega sina, ki ni vedela, kaj bi z njim počela. Prepeljala ga je v grad in prosila markiza, naj napravi iz njega poštenega človeka. Markiz je privolil, sprejel je fanta v službo, toda čez nekaj dni so ga našli obešenega v sobi. Ko je uboga mati to zvedela, je vsa obupana proklela markiza in njegovo potomstvo do sedmega kolena. Predsednik in poglavar sedme generacije naj bi umrl nasilne smrti. In prokletstvo se je izpolnilo. Od takrat je sedem markizov v mladih letih umrlo nenaravne smrti. Več markizov je padlo s konja in se ubilo, nekateri so bili po nesreči ustreljeni na lovu, eden je utonil, eden si je pa končal življenje. Noben ni dočkal 40 let.

Predzadnji gospodar gradu Waterford je umrl v decembru 1932, našli so ga mrtvega v njegovi palači v Londonu. Vzroka njegove smrti niso mogli dognati. Tragično umrli markiz John Charles Waterford je bil baš predstavnik sedmega pokolenja. Ljudje pravijo, da se je s tem izpolnilo prokletstvo obupane žene in da se zdaj 14-letnemu dediču slavnega imena in knezijskega posestva ni treba več bati, da bi umrl nenaravne smrti.

V začetku svetovne vojne vidimo Johnsona kot stotnika v štabu generala Crowdera. Poverjene so mu bile važne naloge in tako je moral odločiti pero iz roke, kateri se mora zahvaliti ameriška mladina za mnoge napete pravljice. Ze nekaj mesecev pred napovedjo vojne je sodeloval Johnson pri osnutku zakona, s katerim je dobila ameriška armada 500.000 mož. Premislil je sam vse do najmanjših podrobnosti in mislil je celo na tisk potrebnih formulirjev za agitacijo. S svojo agilnostjo in izrednimi organizatoričnimi sposobnostmi, ki so mnogo pripomogle, da je Amerika posegla v svetovno vojno, je Johnson opozoril nase svoje predstojnike. Kot brigadni general se je 36letni Johnson po vojni poslovil od armade in postal sodrtnik bankirja Barucha, s katerim je sodeloval v vladnem odboru vojne industrije.

Kakor je bil pa Johnson izvrsten vojaški organizator, tako je bil slab trgovec, težavne trgovske transakcije mu niso šle, v njih se ni znal uveljaviti in po sedmih letih delovanja v strojni tovarni je izgubil med množico drugih ljudi trgovskega sveta. Prišel je Roosevelt in z njim Baruch, ki navzlic raznim neuspehom ni pozabil na Johnsona.

Med volilno kampanjo je po dolgem času Johnson zopet opozoril javnost nase in sicer v prvi vrsti s svojim govorniškim talentom in jasnimi pogledom v praktično življenje. Če je šlo za pojasnitev težavnega gospodarskega problema najširšim množicam, je moral vedno stopiti na govorniški oder Johnson. Ob vsakega se je obregnil, z vsakim se je sprijel, pa zopet pomiril. S plačo 600 dolarjev je postal John ravnatelj urada za obnovo gospodarstva, gospodarski diktator in kot tak je potisnil vse člane kabineta v ozadje, dokler sam ni padel.

Pustolovščin se ji je zahotelo

54letna Marija Redkova v Harbinu je navdušeno prebirala detektivske romane in vsaka v romanu opisana pustolovščina je močno vplivala na njo. Končno je sklenila sama doživeti nekaj takega. Hotela je postati banditka. Iz črnega blaga si je napravila masko, kupila je pištolo in oblekla obleko svojega pokojnega moža. Kupila je tudi več ključev in dileto, iz debele žice si je pa sama napravila vitrih. Sosedje so začudeno gledali to nenadno izpremembo. Redkova je naenkrat nehala posecati svoje znance, od jutra do večera je sedela doma in večkrat so se čuli iz njenega stanovanja streli. Končno so se ljudje navadili na to čudno število in se niso več zmenili za Redkovo.

Ko so bile vse priprave končane, je Redkova sklenila za začetek vlomiti v lastno stanovanje. Oborožena in opremljena z vsem vlomilskim orožjem ter z masko na obrazu se je ponoči priplazila pod okno svojega stanovanja. Toda komaj se je pripravila na vlom, jo je opazil nekdo, ki se je baš vračal v isto hišo. Poklical je sode, ki so se na hitro roko oborožili s palicami in vilami ter obkolili dvorišče. Redkova se je preprčala, da ne bo mogla odpreti okna, in z revolverjem v roki se je vračala v svoje stanovanje. Komaj je pa napravila nekaj korakov, so planili na njo sosedje in jo s palicami pobili na tla, misleč, da ima opraviti z vlomilcem. Potem so poslali po policijo, ta čas so se pa hoteli prepričati, kdo je vlomilec. Seveda so bili nemo presenečeni, ko so spoznali v banditu svojo sosedo. Odnesli so jo v njeno stanovanje in ko se je zavedla, je solznih oči prosila, naj ne obvesti o njeni pustolovščini policije. Detektivskih romanov pa ne čita več.

Površina lune

Glasiloo angleškega astronomskega društva prinaša risbe člana angleškega kraljevskega zvezdoslovnega društva L. Balla, ki kažejo čudne razpoke na površini lune. Najčudovitejša ima obliko Y in se končuje s svojimi vejami v dveh izmed štirih okroglih žrel, kjer je največ teh brazgotin. Zvezdoslovci so doslej mislili, da gre za pogoja odnosno prelome na krajih, kjer se je lunina skorja naenkrat dvignila ali padla. Bellove risbe pa govori proti tej teoriji, ker kažejo na pravilnost, ki se v naravi pojavlja drugače samo pod človeškimi rokami. Da bi pa bilo na luni življenje ali pa celo, da bi živeli na nji ljudje, to zvezdoslovci odločno odklanjajo in tako bo treba počakati s to zagonetko, dokler ne bo izdelan v Ameriki nov ogromni daljnogled.

Površino lune in možnost življenja na nji je proučeval že v začetku našega stoletja slavni ameriški zvezdoslovec Pichering in napisal je obširno knjigo o luni. V nasprotju z drugimi zvezdoslovci ne smatra, da je luna brez atmosfere in vegetacije. Po njegovem mnenju je okrog nje zelo redka atmosfera, ki bi mogla biti tudi atmosfera ogljikovega kisika. Pichering ne izključuje možnosti vegetacije na luni. Da bi pa živila na nji inteligentna bitja, kar bi pojasnjevalo kanale na luni, je zelo neverjetno. Najbrž življenjski pogoji na luni izključujejo možnost živih bitij, kakršna so na zemlji.

SLUŽBE

Dva čevljarska pomočnika specialno za gozdarje, sprejem. — Avgust Jud, čevljar, Sušak.

POTNIKA

Špirituzne branže, prvovrstno rutinirano silo, ki dobro uvede in pozna Gorski Kotar, Primorje, Dalmacijo in Črno goro, išče s provizijo dolgoletna renomirana tovarna likerja. Piskna plača ni izključena. Samo reflektanti, ki so v tej stroki že delali, naj pošljejo svoje ponudbe na upravo Sloven. Naroda pod »Stručna sila«. 2969

PRODAM

Klavir dobro ohranjen je po ceni na prodaj. Naslov v upravi Sloven. Naroda. 2994

OTOMANE OD DIN 500.— modroci od Din 220.— predelovanje modrocev Din 35.— EGON ZAKRAJŠEK, tapetništvo, LJUBLJANA, Selenburgova ulica 4. 2979

Sveže morske ribe

Danes v gostilni »PRI KMETU«, Gosposvetska cesta 8: kalamari, branci, riboni, barboni, orače, jegulja, ugor, zabutac, skombri in girice. — Zvečer brodet s polento. — Izborna dalmatinska in domača vina, izvrstna kuhinja; zmerne cene. — Od danes naprej vsaki dan sveže morske ribe na razpolago!

Se priporoča

ŠIME STOŠIC.

Kostanj jedilni, lep, debel, odbran, kupite najceneje pri tržnici A. Nachbar, Radeče.

Holandske čebulice hijacint, tulipanol, krokusov in zvončkov nudi SEVER & Komp., Ljubljana. 2990

STANOVANJA

Sostanovalca dijaka sprejemna na dobro domačo hrano. Soba krasna zračna. Poizve se na Vodnikovi cesti 12-I. pri stari šišenski cerkvi. 2993

KUPIM

Motorno kolo v zelo dobrem stanju kupim proti takojšnjemu plačilu. Jurčan, Prevalje.

NEPREMIČNINE

Trgovino dobrodošlo vzamem v najem. Obsežne ponudbe je poslati na Jurčan Prevalje.

Vknjižbo

od 32.000 Din na prvem mestu vknjiženo na veleposvetu in gostilni pri Rožaki Slatini prodam s 30 odst. popustom. Hajnšek, Pristava pri Mestlinju.

DOPISOVANJE

»PROKLETSTVO LJUBEZNI« pretresljivi roman v dveh delih imamo na zalogi še nekaj vezanih izvodov po nižnjim cenam 40 Din. Naroda se pri upravi »Sloven. Naroda« Ljubljana. Knafličeva ulica št. 5. Z naročilom je poslati znesek.

RAZNO

Če oddajate ali iščete stanovanje oglašujte v »Slovenskem Narodu«. — Cena 0,50 para

PUMPARCE

modne plače, najboljši nakup A. PRESKER, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 14. 6/1

PLISE za volane v različnih gubah. SPECIELNI ENTEL oblek, volan, šalov t. t. d. AZURIRANJE, entel vložkov in čipk. PREDTISKANJE, VEZENJE MONOGRAMOV, zaveš. perila. Hitro, fino in poceni izvrši

Matek & Mikeš, Ljubljana poleg hotela Štrukelj

PAZNO SOBO

doriščno, z elektriko in pečjo, išče stalen gospod. — Ponudbe na upravo »Sloven. Naroda« pod »De be 2939«.

SPALNICE

moderne, iz orehove korenine, pleskane, in kuhinjske oprave ter drugo pohištvo dobite najceneje pri Andlovic, Komenskega ulica št. 34. 54/1

ZAVESE

vam najlepše napravi po izbor olaga specialni oddelek za zaves — RUD SEVER, Ljubljana, Marjtin trg 2. — Kdor ru p olagi pr mem mu jib z gotovim orezplačno. 56/1

OGLAŠUJTE

v malih oglaših v »Slovenskem Narodu« velja vsaka beseda: 50 para, davek Din 2.— Najmanjši znesek za mali oglaš: Din 5.—, davek Din 2.—. Mali oglaš se plačujejo takoj; če oglaš lahko v znakah — Pz odgovore malih oglasov treh uriloziti znamko

Gospe! Ali želite vložiti nekaj dinarjev za sebe?

Kakšna razlika za tako malo denarja!

Nekoliko dinarjev — ne mnogo — ali dovolj za odločilen preobrat v Vašem življenju! Dandanes ves svet teži za tem, da bi bil mlad — mlad — vedno mlad! Filmska zvezda izgubi 75% svoje plače, če je videti stara. Ona izgubi že 50% takoj ko začne veneti njena polt. Dr. Stejskal, profesor dunajskega vseučiliša je pridobil od mladih živali čudovito polepševalno snov imenovano Biocel, ki hrani in naglo pomlajuje kožo. Rezultat poizkusa hranjenja kože, ki ga je napravil dr. Stejskal, je bil ta, da so gube pri ženah od 55 do 72 let v roku od šestih tednov popolnoma izginile. (Glej popolno poročilo v Dunajskem Medicinskem Listu). Čestokrat se v osmih urah doseže presenetljiva izprememba polti, ravno kakor da bi dobro nahranili sestradano in onemoglo ženo. Prva stvar, ki jo možiki opazi na Vaši polti, je

Vaša polt. Če je polt grda, Vas morda drugič niti ne pogleda. Neka mlada revna deklica brez dota, ki se je poročila z milijonarjem, pravi, da ne ve, če bi bil njen mož sploh kdaj opazil med toliko množico mladih in lepih deklet, če ne bi bila njena polt prekrasna.

Ta važna olepšujoča snov, odkrita od dr. Stejskala, se nahaja sedaj v kremi Tokalon rožnate barve. Treba jo je uporabljati zvečer pred spanjem. Ona hrani in pomlajuje Vašo kožo, dokler Vi spite. Krema Tokalon bele barve (ne masno) pa je treba uporabljati jutraj. Ona vsebuje svežo smetano in izčiščeno oljčno olje. Ona bo hranila Vašo kožo ves dan. Vsebuje pa tudi snovi za krepčanje, ki rožujejo razkrajene žilnice, belijo kožo ter jo napravijo svežo in čvrsto.